

Vážení Opršalovi,

při čtení Vašeho pětáctého povídání o Japonsku v GD jsem si vzpomněl na dobu před téměř padesáti léty, kdy mně bylo takových třináct, čtrnáct let. A stačilo k tomu jediné slovo ve Vašem článku – mikroseismy. Teď se asi divíte, co může mít čtrnáctiletý kluk společného s mikroseismy, tak abych to vysvětlil.

Koncem padesátých let pracoval můj otec jako laborant v Geofyzikálním ústavu MFF KU v ulici Ke Karlovu. Hlavní náplní jeho práce bylo denně měnit registrační papíry u seismografu Wiechert v podzemí budovy (a registračních fotopapírů u seismografu Anderson-Wood, v jiné budově na Albertově). A potom ty záznamy předběžně vyhodnocoval, posuzoval úseky záznamu, které vykazovaly větší výchyly, a dělal u nich časové značky.

Protože se výměna registračních médií musela dělat každých 24 hodin, chodil do práce na pár hodin i v neděli a často mě brával s sebou. Moc se mi tam líbilo, a když náhodou už dole ve sklepě jsem na registračním papíře (zapisoval hrot do sazí, kterými se křídový papír nakuřoval, pak se musel záznam fixovat roztokem šelaku a kdoví čeho dalšího v lihu) objevil nějaké výchyly, připadal jsem si jako vědec.

Přednostou GÚ byl tehdy profesor Alois Zátopek (pamatuji se i na jména tehdejších odborných asistentů – dnes jistě už vážených vědců – Pěč, Janáčková, Buben, Červený, Brouček). Profesor Alois Zátopek byl velký fanda do mikroseismů. Otec mu ze záznamů seismografu vyhodnocoval pomocí lupy amplitudu a periodu mikroseismů každé 3 hodiny. Pokud se pamatuji, profesor Zátopek vypracoval jakousi teorii, že přibližující se tlaková níže (výše?) nad Atlantikem má vliv na tyto mikroseismy.

Profesor Zátopek byl také dlouho v Japonsku. Zkrátka Japonsko, jak je vidět i ve Vašem případě, je země pro seismology zaslíbená.

Zdraví Vás a příjemný pobyt v Japonsku přeje

Jan Hajský
14. 11. 2007

Vážený pane Opršale,

nyň přišla Vaše zpráva zcela v pořádku a velice mě potěšila. Reaguji ihned po přečtení, ani jsem ještě neměl čas si prohlédnout odkazy, na které mě upozorňujete. Přidávám ještě několik neutříděných vzpomínek:

Nepřekvapuje mě, že Dr. Buben pracuje v Hornickém ústavu. Už tehdy koncem padesátých let mně táta říkal, že se specializuje na důlní otřesy. Připomněl jste jméno Dr. Jánského, myslím, že i o něm se táta zmiňoval. A také o Dr. Hronovi, který emigroval do Kanady a dlouho si s tátou psal pohledy. Seismografy Kirnos (píšete "starší" Kirnos) byly instalovány jako úplná novinka těsně před odchodem mého táty do důchodu v šedesátých letech (já sám je neviděl, ale táta o nich vyprávěl). Ano, táta vyprávěl, že pilíř, na kterém byl umístěn seismograf Wiechert se závažím prý o hmotnosti 1000 kg, je ukotven na skalním podloží – vidíte, byl to klam. Časová služba byla také archaická. V místnosti přiléhající k pracovně profesora Zátopka v zadním traktu budovy byly velké kyvadlové hodiny, které po drátě vysílaly minutové impulsy dolů k registračnímu zařízení seismografu a elektromagneticky se nadzvedla písátka zapisující na nakouřený papír. Záznam byl v tom místě přerušen. Táta vždy nejprve udělal korekci kyvadlových hodin (zaznamenal, o kolik sekund se liší od rozhlasového signálu), seřídil si své hodinky a pak po sestupu do sklepa otevřel registrační zařízení a do nakouřeného papíru udělal značku u nejbližší minuty a napsal k ní čas.

Nyní už 30 let bydlím v Kraslicích. A tady jsem se také dočkal toho, v co jsem v životě nedoufal. Na přelomu let 1985-86 jsem zažil opravdové zemětřesení. Lidé se báli, ale já si to prožíval – domy se chvěly a skleničky ve skříní drnčely. Veškeré mé "vědomosti" o seismologii jsou neobyčejně povrchní, pramenící z toho, co mi řekl táta, který byl také jen laborant a ne vědec. Z toho pohledu posuzujte mé povídání – a nezapomeňte na časový odstup – vzpomínky jsou útržkovité a mnohdy možná i nechtěně zkreslené. Samozřejmě je použijte, jak uznáte za vhodné, a případná citace v nějaké publikaci bude pro mne ctí.

Přeji Vám hezký den a mnoho úspěchů ve vědecké práci.

Jan Hajský
15. 11. 2007